

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

січень, 2017 р.

Харків, 2016

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України (<http://ndc-ipr.org>) і кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>).

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз нормативно-правових актів в сфері оподаткування;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; оцінку можливої результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами;
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.
- оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів в сфері оподаткування;

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів.

Зміст

1. Система оподаткування і адміністрування податків	-
1.1. Реформування податкової системи	-
1.2. Регіональні аспекти оподаткування	-
1.3. Адміністрування податків	4
1.4. Податковий контроль	-
2. Окремі податки і збори	-
2.1. Податок на прибуток підприємства	-
2.2. Податок на доходи фізичних осіб	-
2.3. Податок на додану вартість	6
2.4. Акцизний податок	-
2.5. Екологічний податок	-
2.6. Рентна плата	-
2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	-
2.8. Транспортний податок	-
2.9. Плата за землю	-
2.10. Єдиний податок	-
2.11. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-
2.12. Туристичний збір	-
3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	-
4. Довідкова інформація	8
5. Оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів в сфері оподаткування	9
6. Нормативно-правові акти, що набули чинності в січні 2017 р.	13

1. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.3.Адміністрування податків

Лист Державної фіскальної служби України № 1005/7/99-99-14-03-03-17 від 17.01.2017 р.

Коментар: Листом надано роз'яснення щодо порядку проведення перевірок:

Основні положення	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>1) закріплення функції контрольно-перевірочної роботи виключно за контролюючими органами обласного та центрального рівнів.</p> <p>2) можливість прийняття рішення про проведення документальної планової, позапланової та фактичної перевірки не тільки керівником органу ДФС, а й його заступником або уповноваженою особою;</p> <p>3) збільшення з 15 до 90 календарних днів терміну, протягом якого контролюючий орган зобов'язаний провести документальну перевірку продавця для з'ясування достовірності та повноти нарахування ним зобов'язань з ПДВ при отриманні заяви зі скаргою від покупця</p>	<p>1) Позитивні наслідки відсутні;</p> <p>2) Можливість прийняття рішення про проведення податкової перевірки заступником керівника буде сприяти зростанню оперативності рішень;</p> <p>3) Позитивні наслідки відсутні;</p>	<p>1) Знижується рівень податкового контролю на місцях;</p> <p>2) Ризики відсутні;</p> <p>3) Зростання контролю за операціями з ПДВ приведе до збільшення тиску на суб'єктів підприємницької діяльності</p>
<p>4) зміна підстав проведення документальної позапланової перевірки:</p> <p>- отримання інформації, яка свідчить про порушення вимог податкового законодавства (раніше - лише валютного та іншого не врегульованого ПКУ законодавства), якщо платник податків не надає пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит</p>	<p>4) Урегульовано порядок проведення зустрічних звірок.</p>	<p>4) Ризики відсутні;</p>

Запропоноване впровадження	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>контролюючого органу. При цьому збільшено термін для надання відповіді на такий запит з 10 до 15 робочих днів з дня, наступного за днем отримання запиту;</p> <p>- ненадання платником податків для проведення зустрічної звірки інформації, визначеної у запиті контролюючого органу, протягом 10 робочих днів з дня, наступного за днем його отримання;</p> <p>5) відкоригований порядок оформлення результатів перевірок. Заперечення та/або додаткові документи до акту перевірки тепер необхідно надсилати органу, який проводив перевірку (раніше - до контролюючого органу за основним місцем обліку). При цьому збільшено строк розгляду таких заперечень та/або документів податківцями з 5 до 7 робочих днів, а також строк для повідомлення контролюючим органом про місце і час проведення розгляду заперечення з 2 до 4 робочих днів до дня їх розгляду</p>	<p>5) Вирішені технічні питання щодо оформлення результатів перевірок.</p>	<p>5) Ризики відсутні</p>
<p>6) проведення зустрічних звірок за новим порядком. Зокрема, у разі проведення зустрічної звірки платники податків зобов'язані подавати інформацію, визначену в запиті, протягом 10 робочих днів з дня, наступного за днем отримання такого запиту. Також податківці звертають увагу на те, що під час проведення зустрічної звірки можуть з'ясуватися лише питання, зазначені у письмовому запиті контролюючого органу на її проведення</p>	<p>6) Вирішені технічні питання щодо оформлення результатів перевірок.</p>	<p>6) Ризики відсутні</p>

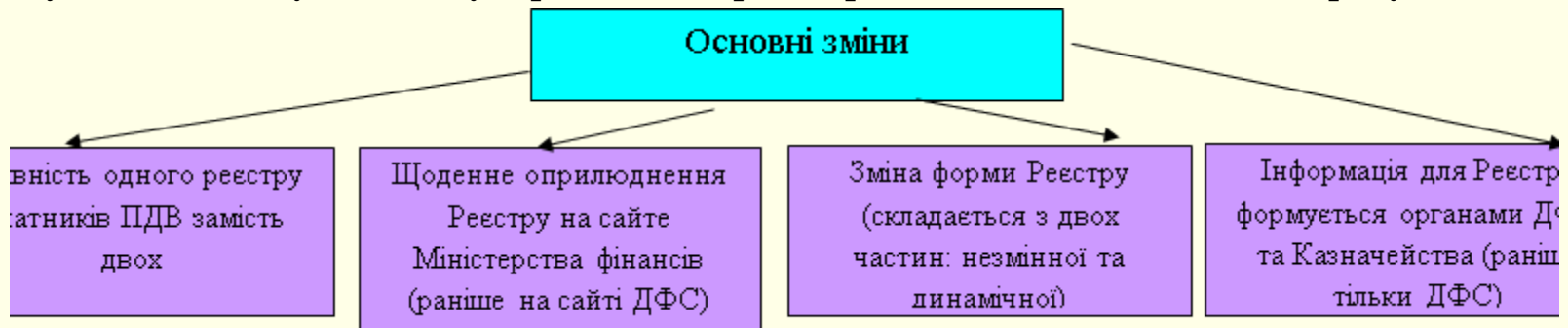
У листі простежується позиція органів ДФС, щодо посилення контролю над ПДВ операціями за рахунок збільшення строку проведення перевірок. Такий підхід буде виступати стримуючим фактором розвитку суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.

2.ОКРЕМІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

2.3. Податок на додану вартість

Про затвердження Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 року № 26. Набула чинності з 1 лютого 2017 року (Урядовий кур'єр, 01.02.2017 року, №19) крім пунктів 1 і 3 Порядку?, які набирають чинності з 1 квітня 2017 року.

Коментар: Уряд затвердив новий Порядок ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість (попередня редакція від 22 лютого 2016 року № 68).

Пункти, які набудуть чинності з 1 квітня 2017 року:

Пункт 1. Цей Порядок визначає механізм ведення Мінфіном інформаційного ресурсу Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість за формою згідно з додатком.

Пункт 3. Формування Реєстру здійснюється автоматично на підставі баз даних ДФС та Казначейства.

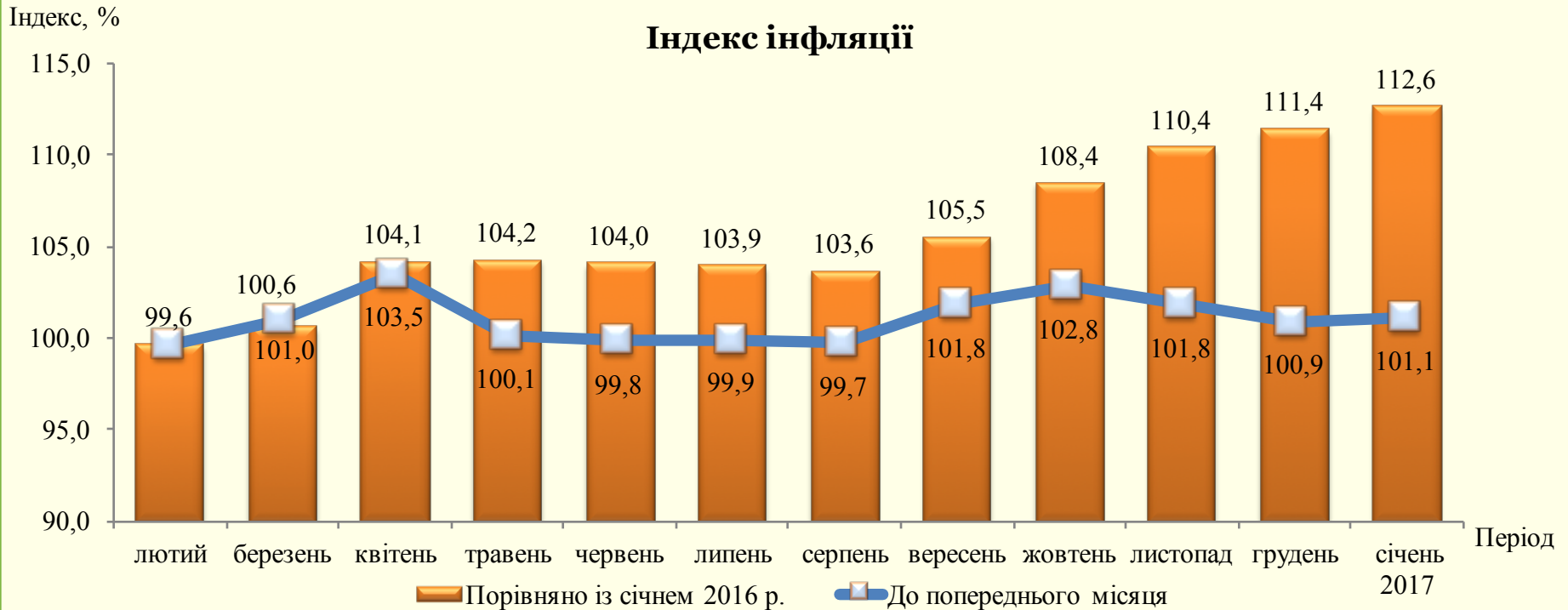
Позитивним моментом нової редакції Порядку формування Реєстру є повернення до єдиного реєстру замість двох, які існували в 2016 році. Це збільшує можливості отримувати суму відшкодування ПДВ для малих та середніх підприємств, які мають незначні обсяги експорту (цей критерій був одним із основних, який заважав малому та середньому бізнесу отримувати відшкодування ПДВ за реєстром 1). Ризиками даної Постанови слід вважати необхідність адаптації контролюючих органів до нового порядку формування Реєстру заяв; необхідність координації дій при складанні реєстру (оскільки

раніше органи Казначейства не приймали участь у формуванні інформації для складання реєстру 1 та реєстру 2)

Також слід відмітити при відсутність будь-яких критеріїв, яким має відповідати платник податків для отримання відшкодування ПДВ (зв'язку з виключенням з Податкового кодексу України пункті 200.19 – 200.21). З одного боку, це зменшує час на обробку даних контролюючими органами щодо платника податку, а з іншого може призвести до проявів корупції у випадку прийняття рішення щодо включення платника податку до Реєстру заяв на відшкодування ПДВ.

Оскільки, поки що не сформовано єдиного реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, до 1 квітня 2017 року сума ПДВ буде відшкодовуватися за правилами, які регламентуються Постановою КМУ від 22 лютого 2016 року № 68 (тобто за даними двох реєстрів заяв).

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

За даними Державної служби статистики України, у січні 2017 р. відбулося підвищення темпів інфляції порівняно із попереднім місяцем. Відповідні зміни є наслідком зростання споживчих цін на усі види товарів та послуг, окрім одягу і взуття, а також окремих категорій продуктів харчування. Порівняно із січнем 2016 р. (за останні 12 місяців) ціни на споживчому ринку зросли на 12,6%.

Значення індексу інфляції може впливати на:

- коригуючі коефіцієнти, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 292^{1.2} ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

5. ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ ПРОЕКТІВ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Оцінювання якості проведення аналізу регуляторного впливу проекту НПА (що здійснюється на основі методики, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. №308) має метою визначення якості здійснення регуляторної діяльності Державної фіскальної служби України та здійснюється за методикою, розробленою НДЦ ІПР НАН України [<http://ndc-ir.org/>].

Оцінювання відбувається за критерієм наявності якісної та кількісної складової в аналізі регуляторного впливу проектів.

Кількісна оцінка проекту передбачає аналіз витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємства; аналіз бюджетних витрат на адміністрування регулювання для суб'єктів великого і середнього підприємства; аналіз М-тесту та аналіз показників результативності регуляторного акта, які встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом. Для оцінювання кількісної складової використовується коефіцієнт повноти кількісної оцінки, що розраховується за формулою:

$$K_k = K_{fk} / K_{kz}$$

де: **K_k**-коефіцієнт повноти кількісної оцінки;

K_{fk}-кількість фактично оцінених кількісних показників;

K_{kz}-загальна сума кількісних показників.

Крім того, у разі неможливості обчислення розмірів прогнозних значень показників результативності у звіті проведеного АРВ може наводитися їх текстовий опис. Отже, за наявності лише текстового опису кількісних показників, для проведення оцінки, вони вважаються проаналізованими описовим способом та позначаються, як «О». Для оцінки співвідношення кількості показників, наведених в текстовій та числовій формах, застосовується коефіцієнт описового заміщення кількісних показників (**K_o**), який розраховується за формулою:

$$K_o = K_{ko} / K_{ok}$$

де: **K_o** - коефіцієнт описового заміщення кількісних показників;

Кко - кількість показників оцінених описовим способом;

Кок - загальна сума оцінених кількісних показників.

Методика проведення АРВ також включає якісні показники: визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, визначення цілей державного регулювання, визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта, обґрунтування запропонованого строку дії акта, визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта. Для оцінювання якісної складової АРВ використовується коефіцієнт повноти якісної оцінки, що розраховується за формулою:

$$\mathbf{Кяк} = \mathbf{Коя} / \mathbf{Кяз}$$

де: **Кяк**-коефіцієнт повноти якісної оцінки;

Коя-кількість оцінених якісних показників;

Кяз-загальна кількість якісних показників.

Для оцінювання та виявлення тенденцій повноти розробки АРВ проектів нормативно-правових актів ДФСУ використано інтегральний показник, який враховує кількісні та якісні коефіцієнти та містить наступні складові:

$$\mathbf{КІ} = (\mathbf{Кяк} + \mathbf{Кк}) / 2$$

де: **Кяк**-коефіцієнт повноти якісної оцінки;

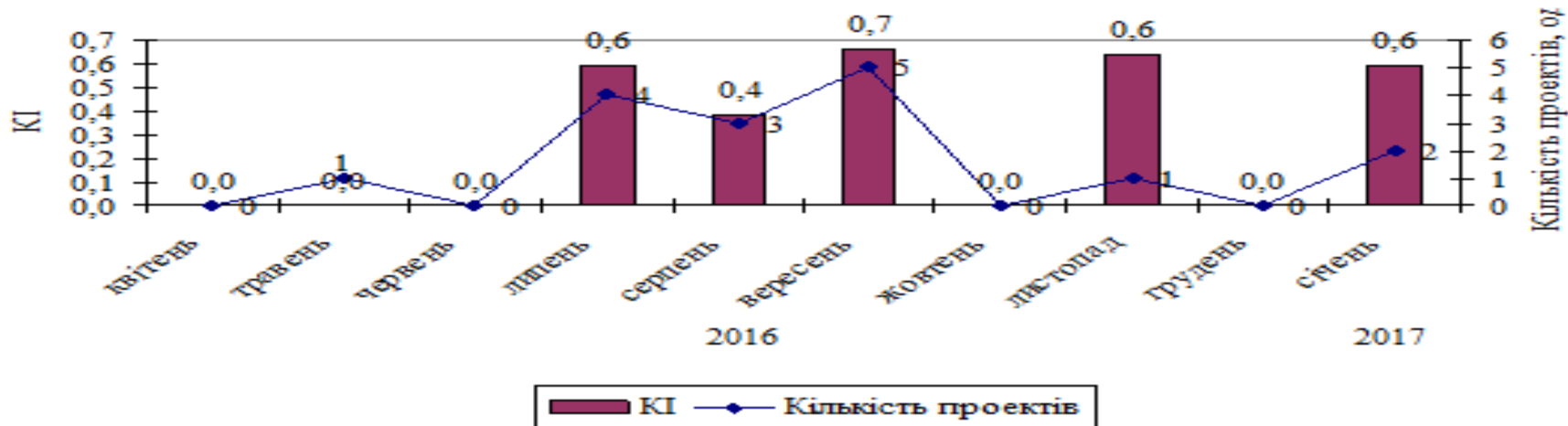
Кк-коефіцієнт повноти кількісної оцінки.

Надалі, буде здійснюватися оцінювання стану проведення АРВ проектів регуляторних актів в сфері оподаткування для проведення більш глибокого дослідження нормативно-правового середовища.

Результати проведення оцінки АРВ проектів регуляторних актів в сфері оподаткування за 2016 р. – січень 2017 р.*

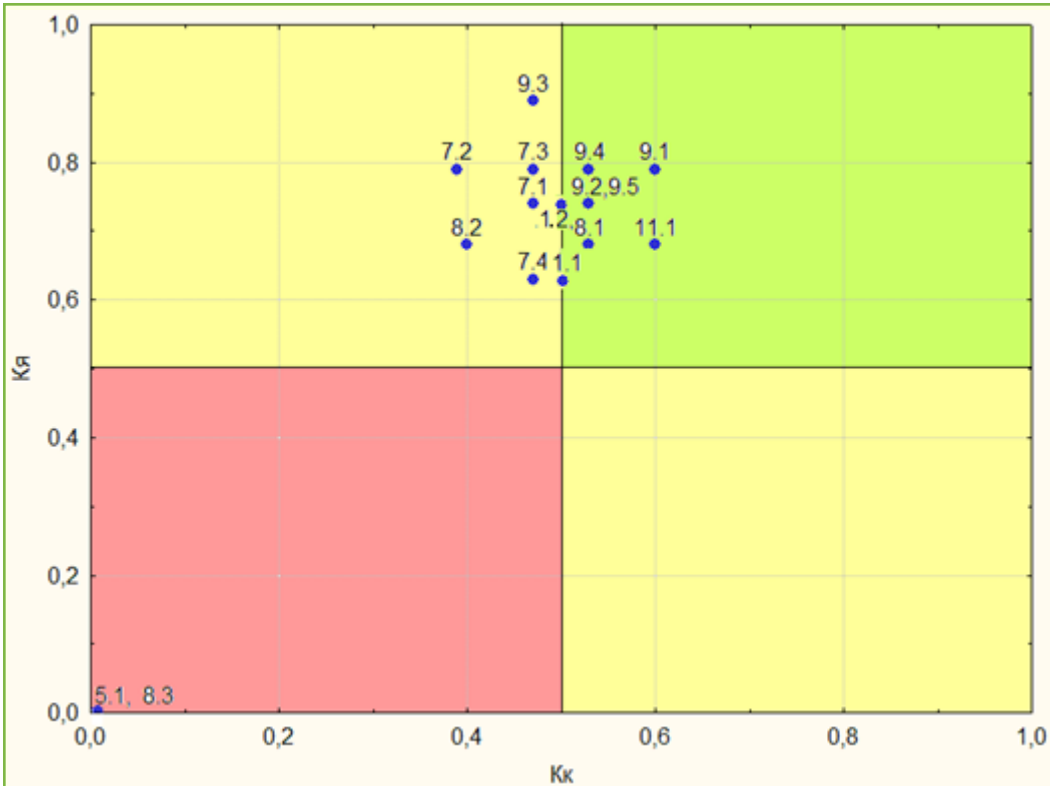
* Дані за 2016 рік наведені з квітня 2016 р. через те, що квітень – перший повний місяць дії методики проведення аналізу регуляторного впливу проектів НПА (затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. №308).

Місяць	Кількість проектів	Кк	Ко	Кя	КІ
2016 рік					
квітень	0	-	-	-	-
травень	1	АРВ відсутній			
червень	0	-	-	-	-
липень	4	0,47	0,71	0,74	0,60
		0,39	0,67	0,79	0,59
		0,47	0,71	0,79	0,63
		0,47	0,86	0,63	0,55
серпень	3	0,53	0,88	0,68	0,61
		0,40	0,83	0,68	0,54
		АРВ відсутній			
вересень	5	0,60	0,67	0,79	0,69
		0,53	0,88	0,74	0,64
		0,47	0,57	0,89	0,68
		0,53	0,88	0,79	0,66
		0,53	0,75	0,74	0,64
жовтень	0	-	-	-	-
листопад	1	0,60	0,44	0,68	0,64
грудень	0	-	-	-	-
2017 рік					
січень	2	0,5	0,86	0,63	0,57
		0,5	0,86	0,74	0,62

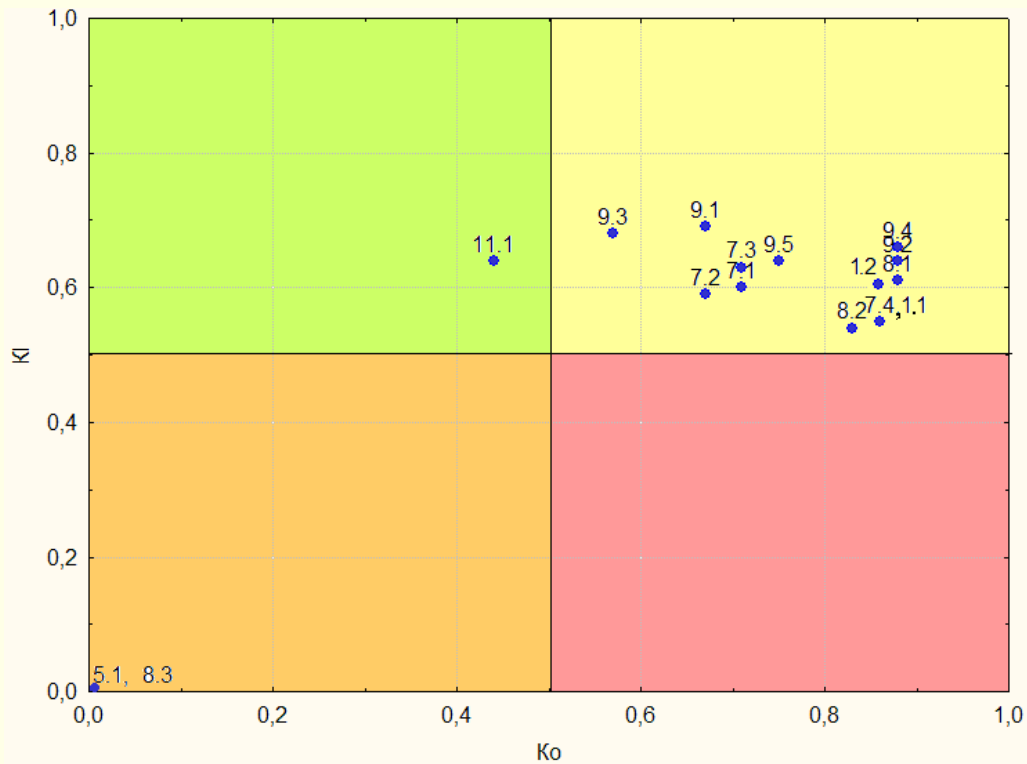
Результати аналізу динаміки кількості розроблених проектів регуляторних актів в сфері оподаткування та якості їх АРВ свідчать, що найбільша кількість проектів припадає на липень – вересень 2016 року. Тобто цей період був найактивнішим щодо розробки проектів регуляторних актів. При цьому інтегральний показник якості проведення АРВ на протязі квітня 2016 р. – січня 2017 р. не характеризується значним коливанням та складає 0,6 – 0,7 од.

Для інтерпретації результатів оцінювання було побудовано матрицю розподілу проектів НПА за коефіцієнтами повноти кількісної та якісної оцінок. Наведена матриця складається з 4 квадрантів. З точки зору аналізу, найкращим вважається квадрант позначений зеленим кольором, оскільки до нього увійшли проекти НПА, які характеризуються повною якісною та кількісною оцінкою. Найгіршим є квадрант позначений червоним кольором, в якому коефіцієнти повноти якісної та кількісної оцінки є найнижчими. Квадранти позначені жовтим кольором містять середні значення К_{як} і К_к.

Згідно з матрицею, якість підготовки проектів АРВ в сфері оподаткування не є високою: якщо коефіцієнти повноти якісної оцінки знаходяться в діапазоні від 0,63 до 0,89, то коефіцієнти повноти кількісної оцінки свідчать про часткове оцінювання кількісних показників. Червоний квадрант вважається найгіршим з точки зору низьких показників якісної та кількісної оцінки проектів. За результатами проведеного аналізу, в травні та серпні 2016 р., до нього увійшли 2 проекти: за ними не здійснено АРВ. Проведені АРВ проектів НПА за січень 2017 р. також не відрізняються високою якістю. Наприклад, АРВ за проектом №1.1 на другому місці за проведенням «неякісного аналізу» серед тих АРВ, що проведені впродовж 2016 – січень 2017 р.

*Номера нормативно правових актів на рисунку відповідають номеру місяця, в якому розроблено проект, та порядковим номером проекту у вказаному місяці

Згідно з результатами побудованої матриці можна зазначити, що лише 1 проект регуляторного акту в сфері оподаткування потрапив до зеленого квадрату, що свідчить про високу якість його підготовки. Основна частка проектів, незважаючи на досить високий інтегральний показник якості проведення АРВ, характеризується значним значенням коефіцієнту описового заміщення кількісних показників. Проведені АРВ за проектами НПА в січні 2017 р. також відрізняються значним значенням коефіцієнту описового заміщення кількісних показників та середнім серед інших проектів значенням інтегрального показника якості АРВ.

Тобто здійснені АРВ по проектам регуляторних актів в сфері оподаткування є не досить якісними та більшість кількісних показників мають описовий, а не числовий, характер. Нульові значення інтегрального показника в проектах 5.1 та 8.3 обґрунтовані відсутністю АРВ.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБУЛИ ЧИННОСТІ В СІЧНІ 2017 р.

Найменування нормативного акту	Дата набуття чинності
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» №1791-VIII від 20.12.2016 р.	01.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)
Про внесення змін до розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо підтримки літакобудівної галузі. Закон України від 20.12.2016 р. № 1795-VIII	01.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)
Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні. Закон України № 1797-VIII від 21.12.2016 р.	01.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 06.12.2016 р. № 1774-VIII	01.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)
Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства фінансів України від 10 квітня 2015 року № 416. Наказ Міністерства фінансів України від 17 листопада 2016р. № 976.	01.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)
Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 червня 2013 року № 210». Постанова Національного банку України № 407 від 25.11.2016 р.	04.01.2017 р. (див. моніторинг за грудень 2016 р.)

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України (<http://ndc-ipr.org>) і кафедрою
оподаткування Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>)**

під керівництвом заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи, доктора економічних наук,
професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

завідувача кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **О.Є. Найденка**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **С.В. Антоненка**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **А.О. Єніної-Березовської**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **Є.І. Котлярова**;

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.С. Віннікової**;

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.В. Костяної**;

старшого викладача кафедри оподаткування **Г.В. Назаренко**;

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **І.В. Ярошенко**

викладача кафедри оподаткування **О.В. Белосвета**;

викладача кафедри оподаткування **Ю.М. Малишко**;

аспіранта кафедри оподаткування **С. Капустника**.